Discurs de Dolors Monserdá de Maciá llegit en lo saló de ...

Dolors Monserdà de Macià

83-4°C°/27

DISCURS

DE

D.ª DOLORS MONSERDÁ DE MACIA

Digitized by Google

DISCURS

DE

D.ª DOLORS MONSERDÁ DE MACIÁ

LLEGIT

EN LO SALO DE CENT DE LA CASA CONSISTORIAL,
AB MOTIU DE LA REPARTICIÓ DE PREMIS EN LO IV CERTAMEN
LITERARI DEL COL·LEGI MERCANTIL,
CELEBRAT EN LAS FESTAS Y FIRAS DE LA VERGE DE LAS MERCÈS
DE 1879.

BARCELONA

IMPRENTA DE LA RENAIXENSA
18, PORTA-FERRISSA, 18
1879

Al eminente poeta D. Frederico Soler.

Recuerdo de su entusiasta admirador y verdadera amiga

Dolors Monserdà de Macià

DON TITO DE DON
JOSÉ O. BERRÁS QUINTANA

Google

SENYORS:

NMENSA es la meva emoció al aixecar ma débil veu en eixa cambra tradicional, urna sagrada que serva pe 'ls catalans lo florit ramell de nostra preclara historia y hont desde 'l poderós renaixement de la materna llengua, fomentat y felisment portat á cap, per la gloriosa institució dels Jochs Florals, hi han ressonat las autorisadas veus de molts il-lustres patricis, y 'ls grandiosos conceptes de tants sabis escriptors y eminènts poetas.

Mès, com lo foch del sentiment es per l' humanitat poderosíssim motor, á ell demanaré ajuda, perqué fassia, sino potènts, seguras mas paraulas, al dirigir al il-lustrat iniciador d' eix brillant concurs D Evaristo Dey, l' espressió de mon agrahiment, per haver sigut lo primer en

Google

fer al meu sexo tan remarcable obsequi, y per haverme honrat, elegintme á mi, la mès humil é insignificant de las poetisas y escriptoras catalanas, pera tan honorifich cárrech, al insigne y tan justament celebrat mestre en Gay Saber D. Frederich Soler y als distingits y reputats poetas que componen lo present Jurat calificador, per sa delicada galantería, cedintme un siti, al que ni per mos escassissims coneixements, ni tan sols per l' autorisada aureola dels anys, me pertocava ocupar, y á tots, en fi, quants, sens tenir en compte ma mesquina insuficiencia, no s' han desdenyat de concorrer al present certámen.

Deber ineludible dels que aquest lloch ocupan, es lo de manifestar l' espressio de llurs sentiments, per lo que, ab veritable pesar, privo avuy a la literatura catalana, per un pobre travall meu, de la elocuent peroració ab que l' hauría enriquida la inspirada ploma de D. Frederich Soler. Perdonai me sia, en gracia de mon vehement desiq de pagar á ma patria l' humil tribut de mon ardent amor, probant de mostrar en breus consideracions, la necessitat qu' en mon humil concepte té Catalunya y sa renaixent literatura, de la delicada cooperació femenina y de la unió d' aymadors de fe, d' entussiasme y de cor; ja que ab aytals ceptres, han dominat sempre los poetas y fins los filosops, que han logrot imprimir llur sagell, en l' humanitat per la qui predicaren sas doctrinas.

Ab lo mateix desiq que 'l donzell enamorat, voldría tenir á má las joyas mès ricas y triadas, pera engalanar á la gentil aymada de son cor, axí voldríam los entussiastas fills de Catalunya, afegir á sa Comtal corona los més preuhats florons de la civilisació moderna. Mès, perque la joya alcansi la sublimitat y perlecció de la bellesa, no basta 'l doll de poesía sanitosa, es necessari lo conreu dels nostres inspirats artistas, pera que puguí ostentarla desembarassadament en son noble front, nos es precís regenerar las fonts de la sava que li donan vida, y pera tan trascendental travall nos es indispensable la cooperació de tots los catalans, puig que sols ab un esfors de

patriotisme, es possible la salvació de la nostra avuy amenassada industria, y en va esperarém los auxilis dels extranys, si nosaltres, sos mateixos fills, no 'ns afanyem á prodigárloshi! A temps hi som encara tots y cadascú dintre de la seva esfera, podem contribuhir á aplicar lo bâume salvador, ab que la vanitat y la indiferencia va aniquilant de dia en dia a la nostra aymada pátria.

¿Qui pot donchs desconeixer lo qu' en obra tan meritoria, podrían contribuhir nostras hermosas y gentils senyoras? Fa pochs jorns que l' eminent literat D. Francesch Ubach y Vinyeta se planyía en un elocuent article publicat en las columnas de la important revista «Lo Gay Saber» de la fatal preferencia, que desde la noble dama, á la senzilla menestrala, concedeix lo nostre sexo á tot lo que 'ns ve del extranger. Puig que, desditxadament, es la justíssima veritat y no es possible duptar dels generosos sentiments que animan á las nostras damas ¿per qué per falta de premeditació, per un mal entés ergulló per fernos esclavas de la capritxosa moda (amiga sempre de la Fransa) paguem als forans lo tribut que mereix la constancia y afanys dels nostres intel-ligents industrials, que tan brillantment han sapigut colocarse en quantas exposicions han prés part? [1]

A las nostras damas las hi sobra elegancia y bon gust, pera poder realsar sos encants ab cultiu del pais y sens que terras llunyanas los hi dongen lo model que han de seguir bona mostra de la veritat qu' enclouhen mas paraulas, es la nostra tradicional y graciosa mantellina y lo vistós mocadoret de seda, que tan gentilment rumbejan nostras ayrosas menestralas.

En la nostra voluntat está, donchs, lo mostrar que sabem esser més que cegas imitadoras, y en la noblesa dels nostres sentiments fer que sustituheixen las nombrosas marcas que portan escrit «Productes de París, Lóndres,

1 No m detinch en las moltas consideracions que podria fer referents á la protecció de la nostre industria, per haberho fet molt estesament en son erudit discurs presidencial del Certamen convocat pe l periódich *La Bordadora*. La primera de las nostras escriptoras, Sra. Massanés.

Viena, etc., per una que afalague dolsament lo cor dels nostres avuy desconsolats obrers, y diga tan sols «Productes Catalans.» Ergull y ben llegítim, ha d' esser la protecció als nostres industrials, puig que, á la fi, quan no son pares, marits ó parents, son germans nostres, per esser tots fills d' eixa fértil y amorosa mare, á la que debem lo pá que 'ns alimenta, l' aygua que nostra set apaga y fins las dolsas ratxas del ayre que respirem!!

¿Y si en lo terreno purament material, pot reportar tan profitosos resultats la cooperació de la dona, quan no será sa benfactora influencia (tan sols baix lo punt de vista del sentiment) en l' encisador cel de la literatura catalana, ahont hi escampan ja sos raigs consoladors astres tan resplandeixents com la primera de las nostras poetisas la eminent Josepha Massanés, la inspirada Victoria Penya y las distingidas María de Bell-lloch, Agna de Valldaura, Emilia Palau y tantas altres que fora llarch enumerar?

Com nos diuhen los llibres sants, al crear Deu a la dona, no la formá com á l' home de tosca argila sino de la materia ja ennoblida y purificada de Adam; y no de qualsevulla de las diferents parts que constituheixen lo cós humá, sinó de una inmediata al cor, junt al santuari habitat per tot lo que l' home més estima y ahont s' elabora lo sagrat foch al calor del qual brollan y prenen forsa los fets més nobles y generosos de la vida humana

Creada aixi la dona, clar se manifesta que 'l Sobirá Autor del univers volgue enriquirla ab un manantial de sentiment, que ha embellit ab son purissim doll las generacions de tots los segles, deixantlo marcat ab sublimes epopeyas, que servan entre llurs fullas los anals de totas las epocas y nacions

En l' esplendent aurora del Cristianisme, Marín apurant en lo cim del Gólgotha la copa de tots los dolors, per ferse l' amorosa mare del llinatje humá; en l' historia antigua, Judit salvant al poble d' Israel amenassat per la host desenfrenada de Nabucodonossor, en la nostra historia política contemporánea, Martana de Pineda per-

dent la vida al impuls de la més sublime abnegació; y en la vida privada, dins lo sagrat temple de la família, vessant la tendresa de son carinyo filial aprop del llit de la desvalguda ancianitat, vetllant com àngel guardador lo brés del ignocent infant, y, font inagotable de consol, compartint amorosa ab lo company de sa existencia los dolors y lluytas de la vida, la dona manifesta constantment ab quanta prodigalitat Deu ha dotat son cor ab los abundants raudals del sentiment, sagrat verger d' ahont han brotat las flors que ab més inestingible flayre, hao enriquit á la antigua y moderna literatura

La poesía, emanació del cel despresa, á qui Deu permet niar en la feble pensa humana, no devalla á la terra per sols complaurens ab cadenciosa rima ó sorpendrens ab grandiosas y brillants imatges; la misericordia Divina, nos l' ha concedida com un deleytós oassis, en qual dolcíssima sombra, trobi la fatigada humanitat, no sols plers y esbargiments sinó fruyts saborosos que ab sa benefactora sava, encoratjin l' anima, pera creubar fortalescuda ab l' esperansa de las grandesas del cel, las miserables petitesas de la terra.

Tasca reservada á las matemáticas, á la química y física, es lo cercar en unitats numéricas, en las entranyas de la terra ó en lo fons de un laboratori, los admirables descubriments que de una manera tan prodigiosa contribueixen al progrés y benestar material dels pobles, y sía pe 'l poeta la benhaurada misió d' escampar ab sos cants los purissims raudals de la fé, del consol y amor al próxim, únichs medis, qu' en la egoisia atmosfera que 'ns rodeja poden transformarse en poderosos elements, per alcansar lo perfeccionament moral, y, ab él, la germandat, no de nom, sinó la que 'ns predicá 'l Divi Redentor dels homens, entre tots los sers que componen la gran família humana Sols axi deixará complerta la misió á la que Deu l' ha destinat, sols axí podrá agrahir á son Criador lo haverlo enriquit ab la sagrada flama de la poesía, fentlo en l' ordre moral, no sols cap de la humanitat de son temps, sinó de las venideras generacions

En las edats passadas en que la llum de la Ilustració, era sols patrimoni de privilegiadas classes, no podían fer tan gran lo devastament que poden ocasionar avuy, la propagació de doctrinas desconsoladoras, de que apar ferne gala la moderna literatura.

Lo poeta del sigle actual, ha de pensar que 'ls seus travalls estan destinats á recorre tota l' escala social, y que responsable será devant de Deu y del pervindre, si en lloch de sembrar de profitós blat lo camp encomanat á son conreu, hi sembra sols improductiva herba ó enmatzinada cicuta.

No està moltas voltas en la voluntat del poeta, lo perfeccionament d' una poesía; pero hi está sempre lo fi moral y la elecció del assumpto. ¿Qui no ha sentit en la espinosa travessía de la vida, horas de abatiment, feridas causadas per amargas decepcions y fins tal volta, cualque passatgera ráfaga, del borrascós temporal del dubte, que avuy somou desde un á l' altre confí, los més recónditis fonaments del univers? Mes las poesías escritas en eixos moments de desencant, deuhen inmolarse sens pietat, per lo justíssim temor de que als nostres germans no 'ls hi toqui alguna gota de l' amarga fel que las ha inspiradas. Res importa lo mérit que puguen encloure, ab tota la bellesa de la forma, ab tota la grandiositat del concepte, ab tota la brillantor de las imatges, aytals poesías, serán sempre com lo *hipomane mancenilla* de l' Africa, que ni la magestat de son conjunt, ni l' hermosura de sas brancas, lo priva de donar la mort, als que aspiran sas verinosas emanacions.

Lógich fou que 'n l' infancia literaria, cantéssin Teocrito y Virgilio la poesía pastoril, qu' en la heroyca, entonés Homero la poesía épica, y fos Dante la piramide de la edat mitjana, essent sa Divina Comedia l' astre resplandeixent que irradiés en lo nou horisont, obert en lo purissim cel del Cristianisme.

Avuy qu' entrada ja la societat en lo periodo de maduresa, nostra época analítica, nos ha portat ab sas escép-

ticas corrents al mès desconsolador materialisme, es lógich y fins necessari, lo correu de la dona en la literatura, perqué l' idealitat, la tendresa y sentiment de que está dotada, serveixin de vigorosos aussiliars á la potencia y saber del home, per destruhir los verms que rosegan una per una las arrels de las flors que més embelleixen l' existencia humana y á qual poderosa essencia son degudas eixas maravellas artísticas ab que restarán eternament marcats, los graus de cultura de totas las nacions del globo.

Mercé al saber y ardent entussiasme dels nostres més afamats poetas, lo renaixement de la llengua catalana, resta ja fondament arrelat, y ab la virilitat y forsa de sa jovenesa, pot evitar encara la propagació de contagis que la portarían irremisiblement á la mort.

Tal volta a la eficás intercessió de la celestial senyora, que desde 'l cim del Montserrat vetlla per nostra hermosa Catalunya, es degut que sa naixent literatura, conti ja ab eminencias qu' estan al nivell de Lope de Vega, Fra Lluis de Leon, Camoens, Tasso y Lamartine, sense que feiisment, se destaqui entre tan preuhada agrupació, la desconsoladora figura de Lord Byron.

¿Y qui pot sondejar fins bont arribar podría sa preponderancia, si tots los grandiosos esforsos que 's consumeixen individualment, s' agrupessin en amororosa germandat? Que la unio fá la forsa, está en la conciencia de tothom y 'ls nostres primers literats, han parlat ja sobre eix punt, ab tot lo doll de sa arrebatadora elocuencia y ab tot lo foch de un veritable patriotisme ¿per qué no seguim, donchs, los consells de sa autorisada veu? Ab l' ardent entussiasme que anima als nostres poetas y escriptors, aplegant y encaminant al mateix fi los esforsos de tots, la nostra literatura, podría fundar un monument, que quan en lo pervindre, arribés á eix grau de superioritat en que apar que la má de Deu, se interposa á major elevació, dihent á l' home «D' aquí no passarás,» restés com á eternal mostra, de la valua y saber de nostra aymada Catalunya.

Grecia un jorn la capdal regina de l' univers, lo brés sumpiuós de la civilisació, la mare fecunda de tants d' heroes, artistas y poetas, podra, sultana desolada, véures despossehida de sos més preuhats joyells, y fins de sos més famosos pobles, pero son Parthenon, mostrará sempre á sos desheredats fills, l' esplendor de llurs passats, y sas estatuas y maravellas disseminadas per l' Europa, proclamarán eternament al mon, al mateix temps que la supremacia de son inmensurable grandesa, l' iniquitat y cobdicia de sos opressors.

¡Benhajan los que fa vint anys iniciaren lo renaixement de la literatura pátria. Perqué axí com la benfactora pluja, vivifica y reproduheix los elements de l' esplendent mantell que hermosetja la terra, axí l' encisant rosada de la literatura, facundisa y atrau al seu voltant als inspirats cultivadors de l' art

Apar com que l poeta necessita de las maravellas de l' artista y aquest, del raudal de sa inspiració divina, per elaborar sas grandiosas concepcions

Axís al esfuliejar lo sagrat llibre de la historia, trobem junt ab lo famós Ariosto, á Miquel Angel, lo geni més potent del univers, junt al magistral Velazquez, al fénix de la literatura Espanyola lo preclar Cervantes, junt ab la gran figura de Jovellanos, á Goya y Moratin que units per la amistat més vera, nos llegaren l' un ab son brillant pinzell y l' altre ab sa correcta ploma, la fidelíssima pintura de sa época y en los nostres dias, al fecundant calor dels Jochs Florals, hem vist reproduhirse 'l geni en totas sas manifestacions, donantnos ab lo grandiós esbart de tants eminents poetas, á Mercader, lo classich pintor de las eminencias Cristianas, Caba, l' hábil pinzell de la elegancia y la bellesa; Fortuny, la fascinadora paleta que més brillantment ha sapigut subjugar á son poder, tots los esplendors de la vida y de la llum, Sunyol, lo clar espill de la escultura grega, Vilanova, lo dols pulsador de l' arpa sacra; Pedrell, la ja florida esperansa de l' armonia dramática; y l' inolvidable Clavé, lo cantor de la ter-

ra, lo poeta músich que ab mes sentiment nos ha fet saborejar desde 'l tendre idili de l' anyoransa, al épich cant dels Almogávers!

Aquestas son las valiosas pedras que han vingut á enriquir lo sagell de la nostra renaixensa, aquesta l' esplendent cullita portada á cap á la influencia d' eix foch purissim, ab que s' han elaborat las mès grans proesas del univers: l' amor á la pátria

A inmarcibles llors tenen dret, quants en ella han contribuhit, y á just tribut d' agrahiment l' ilustrat professor, que ab tan entussiasme, ha sapigut mostrar son carinyo á las lletras catalanas, ab la celebració anual d' eixas justas, que tan poderosament contribuheixen á fomentar l' amor per la terra en que havem nascut Vulla Deu que continuant en estimular á la jovenesa, l' interés per la nostra historia, l' exemple dels nostres gloriosos passats, en quals cors brillava tan viva la flama de la fé, pátria y amor, despertí 'l sentiment de sas virtuts, fent del renaixement de la materna llengua, lo renaixement de la grandesa y prosperitat de Catalunya!

He dit

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001913973
33.1 L Mi
R 186 506
Digitized by Google